

صوفیه

از دیدگاه علمای شیعه

(قا عصر صفویه)

نویسنده:

سعید ملک محمد

۱۳۸۹

سعید ملک محمد : ۱۳۴۸

صوفیه از دیدگاه علمای شیعه / نویسنده : سعید ملک محمد

- تهران: اندیشه ظهور، ۱۳۸۹، ۲۸۲.

ISBN 978-964- 6131-35-4

وضعیت فهرست‌نویسی : فیا

موضوع : شیعه تصوف

شناسه افزوده تصوف -- تاریخ

شناسه افزوده

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی ایران:

۱۳۸۹ ص ۷م/۲۸۱/BP

۳۹۷/۸

۰۱۹۱۸۰۲

صوفیه از دیدگاه علمای شیعه

- نویسنده : سعید ملک محمد

- ناشر: اندیشه ظهور

- چاپ و صحافی: مرکز فرهنگی مطهر

- ناظر فنی و صفحه‌آرایی: ز- فرضی

- نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۰

- لیتوگرافی: به آفرین

- تیراژ: ۵۰۰ جلد

- قیمت: ۸۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۱۳۱-۳۵-۴

تلفن: ۶۶۴۰۶۴۷۷

فهرست مطالب:

۳.....	مقدمه
۵.....	فصل اول: کلیات
۱۰.....	(۱) منشأ تصوف
۱۴.....	(۲) تاریخ تصوف تا قرن دهم
۱۴.....	سدهای ۱-۲ ق
۱۵.....	سدهای ۳-۵ ق
۱۶.....	سدهای ۶-۹ ق
۲۰.....	(۳) اصول اعتقادی و علمی صوفیه
۲۱.....	الف) تصوف نظری
۲۲.....	۱- توحید
۲۹.....	۲- تجلی
۳۴.....	۳- وحدت وجود
۳۶.....	ب) تصوف علمی
۳۶.....	۱- یافتن مرشد و مربی نفس
۳۸.....	۲- بیعت
۳۹.....	۳- سیر و سلوک
۴۸.....	۴- اذکار و اوراد
۵۰.....	۵- مجالس صوفیه
۵۰.....	۶- مستحسانات و مستنبطات
۵۸.....	۴) فرق صوفیه
۷۵.....	۵) رابطه تشیع و تصوف
۷۲.....	فصل دوم: دیدگاهها و نگرش ها نسبت به صوفیه

۸۴.....	۱- نگرش ائمه ع به صوفیه
۸۵.....	۲- روایات دال بر ذم صوفیه
۹۲.....	۲- روایات دال بر مدح صوفیه
۹۷.....	۲- نگرش کلی علمای شیعه نسبت به صوفیه
۹۸.....	نگرش تایید و عدم انکار
۱۰۲.....	نگرش دو سویه و انکار
۱۱۹.....	نگرش منفی (انکار)
۱۲۴.....	۳- نقد درونی تصوف
۱۲۰.....	فصل سوم: علل دینی انکار
۱۳۵.....	مقدمه
۱۳۶.....	(۱) بدعت‌های و انحرافات علمی
۱۳۷.....	۱- شریعت‌گریزی
۱۳۹.....	الف- اعتقاد به سقوط تکالیف
۱۴۶.....	ب- رقص و سماع
۱۵۷.....	ج- فساد اخلاقی مسبب از شاهد بازی و جمال پرستی
۱۶۰.....	ح- ریاضت نامشروع
۱۶۹.....	۲- قطب بازی و سرسپردگی به پیر و مرشد
۱۷۲.....	۳- کفر و زندقه
۱۷۷.....	۴- دنیا پرستی
۱۸۰.....	(۲) انحرافات نظری
۱۸۱.....	الف- رد برخی مباحث ثابت شده دینی
۱۸۱.....	۱- اعتقاد به حلول و اتحاد
۱۹۶.....	۲- اعتذار ابلیس
۱۹۹.....	۳- ایمان فرعون

ب- ادعاهای ناصواب و غلو گونه	۲۰۱
۱- معنای غلو	۲۰۲
۳- مستند انتساب غلو	۲۰۳
۴- علل غلو انگاری	۲۰۴
۴- روش غالیان	۲۰۵
۵- گستره غالیان	۲۰۶
۶- امامان شیعه و غلات	۲۰۷
۷- دانشمندان شیعه و پدیده غلو	۲۱۱
۸- دانشمندان شیعه و غلو صوفیان	۲۱۲
۹- ابعاد غلو انگاری صوفیان	۲۱۵
۱- ادعای نیابت امام مهدی (ع)	۲۱۵
۲- ادعای مهدویت	۲۲۴
۳- ادعای افضلیت ولی صوفی بر انبیاء (ع)	۲۲۷
۴- ادعای تجلی خداوند بواسطه عبادات	۲۲۹
۵- ادعای ظهور معجزات و کرامات	۲۳۲
۶- ادعای الوهیت	۲۳۴
۳) سوء تفاهم بین زبان عرفان با زبان اهل شریعت	۲۳۷
الف) زبان عرفان	۲۳۸
ب) شطحیات	۲۴۵
فصل چهارم: علل سیاسی اجتماعی انکار	۲۲۷
۱- مخالفت برخی صوفیه با ابعاد اجتماعی اسلام	
دیدگاه اسلام نسبت به ابعاد اجتماعی	
دیدگاه علمای شیعه نسبت به ابعاد اجتماعی اسلام	
۲- ارتباط برخی صوفیه با فرق گمراه	

فهرست

الف- قرامطه	
ب: ساحران	
ج- غلات	
۳- اضلال و گمراهی توده های مردم	
۴- نگرش تحقیرآمیز صوفیان به عالمان	
خاتمه و نتیجه گیری	۲۵۷
فهرست منابع	۲۶۶

www.ketab.ir

باسمه تعالی

عرفان و تصوف از حلقه‌هایی است که در طول تاریخ اسلام مورد تضارب آراء مسلمانان بوده است عده‌ای به کفر آنها حکم کرده و عده‌ای دیگر آنان را واصلان و موحدان طریق معرفت و قرب الی الله دانسته‌اند در این ارتباط کتاب صوفیه از دیدگاه علمای شیعه تا عصر صفویه، نوشته آقای سعید ملک محمد کارشناس ارشد تصوف و عرفان اسلامی، به موضوعگیری علمای شیعه در مورد صوفیه در حدود ۱۰ قرن تاریخ اسلام می‌پردازد از آنجا که در طول تاریخ بحث بین شریعت و عرفان و رد و انکارهای هر یک از دو گروه شریعت‌گرا و حقیقت‌گرا به شدت رواج داشته است، موضع واقعی علمای شیعه در موضعی از ابهام قرار دارد که آیا آنها با هر نوع تصوف و عرفان مخالف هستند و یا با انگرش خاصی از آن. کتاب حاضر سعی کرده است که با جدا کردن راه عرفا و صوفیه حقیقی از صوفی نمایان به تحلیل نقد علمای شیعه بر صوفیه بپردازد که موضوع جالب و در خور توجه است. البته مشخص است که بحث صوفیه بعد از حکومت صفوی در ایران بحث روز شده و کمتر در مورد علمای شیعه، قبل از عصر صفویه کار شده است و این مطلب بر اهمیت موضوع این کتاب می‌افزاید. نویسنده نیز با تتبع زیاد سعی کرده است با مراجعه به منابع مختلف تاریخی، کلامی، روایی، فقهی، عرفانی و... دیدگاه‌های علمای شیعه را در این زمینه گردآوری و تحلیل نماید. امید است که با چاپ این

کتاب زمینه برای استفاده محققان عرفان و تصوف فراهم آمده و دانشجویان این رشته بتوانند از آن بهره مند شوند.

دکتر محمد علی رستمیان

دانشگاه ادیان و مذاهب

تابستان ۱۳۸۹

www.ketab.ir

مقدمه:

نوع نگرش به عرفان و تصوف را می‌توان از طرف گروه‌های مختلف و با انگیزه‌ها و بینش‌های متفاوت مشاهده کرد. تاریخ مخالفت با صوفیان سرشار از تکفیر و تفسیق و اتهام به الحاد و زندقه و در مواردی هجوم به اماکن و قتل آنان بوده است. به هر حال تصوف و عرفان، همان گونه که مدافعین سرسختی داشته است، از مخالفین و مهاجمین نیز بی‌نصیب نبوده است. برخی تصوف را یکی از مهم‌ترین عوامل تفرقه و جدایی مسلمانان و عده‌ای نیز مایه یکپارچگی و بازگشت به وحدت درونی اسلام دانسته‌اند. عده‌ای آن را اساسی و باطن اسلام و بعد معنوی آن به حساب آورده‌اند و پاره‌ای دیگر، عین زندقه و نوع سیر و سلوک آنان را بدعت و ایشان را بزرگ‌ترین مصیبت جهان اسلام دانسته‌اند. بعضی آن را نهضتی اخلاقی انسانی و برگرفته از قرآن و سنت و حتی اساس و احیای تعالیم آن دو و برخی دیگر، حاصل توطئه و سوغات بیگانه می‌انگارند.

آنچه که در این نوشتار مدنظر است، گزارشی از دیدگاهها و رد و انکارهای علمای شیعه نسبت به تصوف و چرایی آن می‌باشد. گرچه آموزه‌ها و راه و رسم این گروه با انگیزه‌ها و اهداف مختلفی مورد نقد و اعتراض قرار گرفته است؛ عده‌ای تصوف

را از جنبه های اجتماعی و تأثیرات منفی آن بر جوامع بررسی کرده و برخی از منظر فلسفی و نظری به مطالعه و نقد آن پرداخته اند، اما با این همه، حجم بیشتر اعتراض هایی که در جامعه اسلامی، گذشته و حال، به این گروه شده است، با هدف های مذهبی و دینی و با انگیزه دفاع از دین و بدعت زدایی از ساحت دیانت و شریعت بوده و هست. فرماندهی این رد و انکارها را نیز برخی از فقیهان، محدثان و متکلمان به عهده داشته اند.

فصل اول کتاب حاضر به کلیات مباحث و پیش نیازهای بحث اشاره نموده مباحثی همچون منشا تصوف، تاریخ تصوف تا قرن دهم، اصول اعتقادی و عملی صوفیه و فرق صوفیه. در فصل دوم به طرح مهمترین دیدگاهها به صوفیه می پردازیم، نگرش ائمه ع به صوفیه، دیدگاه علمای شیعه به صوفیه، نقد درونی تصوف، محورهای فصل دوم را تشکیل می دهد. در فصل سوم این کتاب علل دینی انکار و در فصل چهارم علل سیاسی اجتماعی انکار را پی می گیریم.